

DE BRIEVENBRIGADE

CREATIEF SCHRIJVEN

BRIEVEN

INTRO VOOR DE LEERKRACHT

Het is belangrijk dat leerlingen in de derde graad een eenvoudige, **correct opgestelde brief** kunnen schrijven. En dat ze een doordachte keuze leren maken tussen een brief, een e-mail en een sms. Daarom reikt De Brieven Brigade u via deze lesfiche een luchtige introductie tot **brieven schrijven** aan. Wanneer schrijf je een persoonlijke brief en wanneer en zakelijke? Hoe doe je dat? En moet dat dan met de hand of op de computer? Wanneer mag je een e-mail of een sms sturen? Deze projectfiche is aangevuld met leuke (groeps)**opdrachten** en **creatieve schrijfoefeningen**.

De bijdrage over **brieven schrijven** kwam tot stand in samenwerking met **Creatief Schrijven vzw**. Meer weten? www.creatiefschrijven.be

LEGENDE

INTERACTIE

Interactie. Tijd voor actie.

Opdracht. Individueel of in groep.

Tip voor de leerkracht.

Materiaal om uit te delen aan de leerlingen.

DE BRIEVENBRIGADE CREATIEF SCHRIJVEN

BRIEVEN

*Omdat een harde schijf niet aaibaar is...
Omdat "zeg, ik wil die postzegel ;-)"
nu eenmaal niet goed overkomt.
Daarom schrijf je brieven...*

WANNEER SCHRIJF JE WAT?

INTERACTIE

Weten jullie wanneer je een brief schrijft?

Laat de leerlingen een paar minuutjes aan het woord.

Een brief

Als je iets officieels moet vragen of vertellen aan iemand die je niet kent. Je vader solliciteert voor een nieuwe job met een brief bijvoorbeeld. Of stel dat je een bekend schrijver wilt uitnodigen in de klas, dan schrijf je een brief. Je stuurt geen sms'je.

Je schrijft ook een brief als je persoonlijk wilt zijn. Je schrijft een **liefdesbrief**, geen liefdessms'je... Je stuurt brieven naar mensen die niet goed overweg kunnen met e-mails, je overgrootouders bijvoorbeeld. De brief is hét communicatiemiddel als je geen internetverbinding hebt of als je gsm het laat afweten. Op scoutskamp in the *middle of nowhere* bijvoorbeeld. Maar dan kun je natuurlijk ook een **kaartje** sturen. Meer daarover in een volgende les.

En schrijf vooral brieven als je beroemd wilt worden! Jij gaat er niks aan hebben maar als je al lang dood bent, worden je brieven voor véél geld verkocht. Je achterkleinkinderen gaan er dus wél een mooie cent aan overhouden! Zo'n brief schrijf je uiteraard met de hand.

Kortom, een brief schrijven... kun je altijd. En je kunt eender welke boodschap verpakken in een brief.

LEUK OM WETEN!

Een liefdesbrief geschreven door Napoleon werd geveild voor maar liefst 400.000 euro! Napoleon schreef een gedichtje naar zijn geliefde: 'Ik geef je drie kussen, één op je hart, één op je mond en één op je ogen.' Jep... 400.000 euro! Een pakketje brieven van de schilder Magritte: 169.650 euro!

Een e-mail

Een e-mail kan voor persoonlijke én zakelijke boodschappen. Die schrijver uitnodigen, kun je misschien ook per mail doen. Je loopt dan wel een klein risico dat die e-mail niet opvalt tussen alle andere fanmails. Vraag je ook af of je een papieren bewijs nodig hebt van je boodschap! Stel dat je je gsm-abonnement wilt opzeggen omdat je voortaan liever brieven stuurt dan sms'jes. Dan doe je dat best met een brief die je *aangetekend* verstuurt. Zo heb je later een bewijs dat je je abonnement écht op tijd hebt opgezegd!

Een sms

Stuur enkel een sms naar mensen die je goed kent!

SAMENGEVAT

wanneer een brief?

- als je binnen een paar jaar solliciteert voor een vakantiejob
- als je iemand die je niet kent iets wilt vragen
- als je een bewijs op papier nodig hebt
- als je heel persoonlijk wilt zijn
- als je heel veel te vertellen hebt

wanneer een e-mail?

- als je je lezer kent
- als je geen bewijs op papier nodig hebt
- als je schrijft aan vrienden, familie,...

wanneer een sms?

- als je je lezer goed kent

HOE SCHRIJF JE EEN BRIEF?

Belangrijke brieven, schrijf je ze met de hand of op je pc?

Een **persoonlijke brief** schrijf je zoals jij wilt. Maar eerder met de hand. Een persoonlijke brief voor je ouders, een vriend(in) of je lief ziet eruit zoals jij wilt. Maak er tekeningen bij, versier 'm met stickers.

Een **zakelijke brief** zoals een sollicitatiebrief, een klachtenbrief, of een brief met een vraag voor een onbekende... schrijf je best op je pc. Zo'n officiële brief moet immers duidelijk zijn. Je wilt niet dat je lezer hoofdpijn krijgt omdat hij jouw kattengekrabbel moet ontcijferen.

Een zakelijke brief aan iemand die je niet kent of waarin je iets belangrijks vraagt of vertelt, ziet er officieel uit. Volgens bepaalde regels.

OPDRACHT

GA THUIS EENS ROMMELEN TUSSEN DE BRIEVEN VAN JE (GROOT)OUDERS. EERST VRAGEN! BRENG ALS HET MAG EEN PERSOONLIJKE BRIEF MEE EN EEN ZAKELIJKE.

LEUK OM WETEN!

Waarom een liefdesbrief met de hand schrijven? Zie jij over veertig jaar jezelf op de rand van je bed zitten, rommelend in een doos vol spullen van vroeger en met tranen in je ogen strelend over... je harde schijf?

Een brief kun je parfumeren. Je kunt je voorstellen hoe jouw geliefde je brief in zijn of haar trillende handen neemt... Een e-mail kun je niet SWALK-en, seal with a loving kiss...

HOE SCHRIJF JE EEN ZAKELIJKE BRIEF?

Daar zijn regels voor: de **BIN-normen**. Die regels vertellen jou precies hoe je een brief in elkaar steekt.

- ➔ Gebruik “geachte” en “u” als je je lezer niet persoonlijk kent of als je heel beleefd moet zijn.
- ➔ “Beste” en “jij” gebruik je als je je lezer kent.

Vind je 't moeilijk om te kiezen? Beeld je in dat je met je lezer belt. Zeg je “u” of “jij”? Doe hetzelfde in je brief!

In een brief neem je ook witregels op: dat zijn *blanco* of onbedrukte regels of lijnen.

The diagram illustrates the layout of a business letter with the following sections and line counts:

- De afzender** (Sender):
 - Naam
 - Adres
 - zes witregels**

(Dat ben jij, de schrijver)
- De datum** (Date):
- De geadresseerde** (Addressee):
 - Naam
 - Adres
 - twee witregels**

(Degene naar wie jij een brief stuurt)
- Onderwerp:** waarover gaat jouw brief?
twee witregels
- Aanspreking** (Salutation):
 - Geachte heer
 - Beste Wilma **GEEN KOMMA!**
 - één witregel**
- De tekst** (Body):
 - één witregel**
- Slotformule** (Closing):
 - Hoogachtend
 - Met vriendelijke groeten **GEEN KOMMA!**
 - zes witregels**
- Handtekening** (Signature):
 - Je naam

DE BIN-NORM VOOR EEN ZAKELIJKE BRIEF

VOORBEELD

Vincent De Backer
Wandeldreef 116
1234 Nieverans
zes witregels

21 september 2011

Stamps & Philately
Mevr. V. Verhelst
E. Walschaertsstraat 1B
2800 Mechelen
twee witregels

Spreekbeurt Europa
twee witregels

Geachte mevrouw

één witregel

Ik moet van meester Bart een spreekbeurt over de Europese Unie geven.
Met deze brief zou ik graag uw hulp willen vragen.

één witregel

Mijn oma denkt dat u als medewerker van Philanews, het magazine voor wie van postzegels houdt, dé persoon bent om een paar speciale postzegels van Europa voor mij te vinden. Er zijn er hele mooie blijkbaar. Ze zegt dat er zelfs eentje bestaat met de afbeelding van de president, 'onze' meneer Van Rompuy.

één witregel

Zou u mij misschien enkele van die speciale Europa-postzegels kunnen opsturen?
Dan kan ik die gebruiken voor mijn spreekbeurt.

één witregel

Ik dank u voor uw tijd en ik hoop op een snel antwoord.
Ik ga elke dag in de brievenbus kijken!

één witregel

Hoogachtend

zes witregels
Oliver Rasti

Kinder- en jeugdboeken over 'brieven'

De brief die Rosie vond - Bart Moeyaert (1997) - Standaard Uitgeverij

De brief die Rosie vond is de zoektocht van een klein meisje naar het geheim achter een brief die ze op straat heeft gevonden. "Aan mijn hart!" Wie schreef er nu zo'n brief? Wie schreef er nu aan zijn hart? Op de achterkant leest ze "Van De Man Van Je Leven". Mama zegt dat een liefdesbrief altijd komt van De Man, en dat het een heel belangrijke aangelegenheid is. Wanneer Rosie het geheim onmerkbaar tracht open te breken boven de waterketel, wordt ze betrapt en moet achter haar moeder aan de straat op, om de brief te gaan afgeven aan het geadresseerde Hart.

De brief voor de koning - Tonke Dragt (1962) - Uitgeverij Leopold

Het verhaal speelt zich af in de tijd dat er nog ridders waren. De zestienjarige Tiuri bevindt zich met vier andere jongens in de kapel in het Rijk van koning Dagonaut. Hij moet daar de vierentwintig uren voor zijn ridderslag wakend en vastend doorbrengen. Maar Tiuri verbreekt de regels, die bepalen dat hij met niemand mag praten in de nacht voordat hij tot ridder zal worden geslagen. Hij opent de deur. Het verzoek dat hem wordt gedaan blijkt een heel gevaarlijke opdracht: hij moet een uiterst belangrijke brief bij koning Unauwen, van het naburige Rijk bezorgen. Onderweg wordt hij achtervolgd door boosaardige Rode Ruiters die hem met de dood bedreigen. Voor Tiuri wordt het een spannende en avontuurlijke tocht met veel vijanden maar ook bondgenoten op zijn weg.

Brieven aan mijn kikkerprins - Reine de Pelseneer (2009) - Uitgeverij De Eenhoorn

Prinses LuiPels krijgt alles wat ze wil. Daar wordt ze echter niet vrolijk van, integendeel, ze verveelt zich. Op een dag ontdekt ze bij de vijver een kikker. Prinses LuiPels hoopt dat hij in een prins zal veranderen en schrijft hem elke nacht een brief. Ze zoent de kikker, maar hij blijft een kikker. Toch brengt Prinses LuiPels elke dag bij de vijver door. Ze leert hoge sprongen maken, liedjes kwaken en vliegen eten... Dit is het sprookje van De Kikkerprins in een modern jasje en met een verrassende afloop. Een teder en humoristisch verhaal over hoe de liefde alles overwint, verteld in briefvorm.

HOE SCHRIJF JE EEN E-MAIL?

Een e-mail lees je op het **scherm** van je computer. Maak je mail dus niet ellenlang want dan is jouw tekst moeilijker te lezen. Je kunt lezen wat er op je scherm staat. Om de rest te lezen, moet je scrollen. Als je naar beneden scrolt, kun je dus niet meer zien wat er helemaal bovenaan staat. Als je naar boven scrolt, kun je weer niet zien wat er onderaan staat!

Daarom moet een mail zo kort mogelijk zijn. Als je véél meer wilt vertellen, stuur dan een brief. Of schrijf een boek. Prop geen bladzijden en bladzijden tekst in een mail... De lezer verliest dan het overzicht over jouw mail als geheel.

HOE ZIET EEN ZAKELIJKE E-MAIL ERUIT?

Zet het onderwerp in het **onderwerpvakje**. Daar dient het namelijk voor én de ontvanger weet meteen waarover jouw mail gaat. Da's handig, zo weet de ontvanger of hij jouw mail nu meteen moet lezen of kan wachten tot 's avonds.

De datum staat er automatisch in. Het adres van je lezer zet je er niet bij want het adres waarnaar je je bericht stuurt, is het mailadres. Je zet je eigen adres en telefoonnummer onderaan, onder jouw naam.

Ook een e-mail moet een **aanspreking** en een **slotformule** hebben. In het eerste contact en als je naar onbekenden mailt, spreek je je lezer aan met "u" en "geachte", net als in een brief. "U" is neutraal én beleefd. Iemand die je kent en/of een jongere spreek je aan met "jij" en je begint met "beste".

Een mail is een snel communicatiemiddel. Het belangrijkste zet je dus in de eerste alinea. Verdeel je mail in duidelijke blokjes en maak hem niet langer dan één schermhoogte.

GOED OM WETEN! I

Als je iets héél dringends wilt melden, bel je beter. Mail is snel verstuurd. Dat betekent niet dat de ontvanger jouw mail even snel leest! Misschien heeft hij die dag net geen tijd om zijn e-mails te lezen. Of houdt zijn zus de pc bezet. Als je wilt vertellen dat je straks toch niet mee naar de film kunt, **bel** dan!

BELANGRIJK

LEES JE BRIEF OF MAIL GOED NA!

- **Taalfouten:** zorg dat er geen taalfouten in staan. Een dt-fout in een brief komt niet goed over!
- **Duidelijkheid:** schrijf korte, duidelijke zinnen. Maak er geen woordensoep van met lange zinnen vol werkwoorden. Draai niet rond de pot. Zeg wat je te zeggen hebt: kort, bondig en helder!
- **Afkortingen:** in een brief of mail schrijf je alles voluit. Let zeker op voor afkortingen zoals "btw", by the way. Kent jouw lezer die afkortingen wel? Storen ze hem niet?

WANNEER SMS JE?

Je sms't **vrienden**. Je **familie**. In elk geval, mensen die je (goed) kent. Je sms't niet om te solliciteren voor een vakantiejob bijvoorbeeld.

Als je sms't, vraag je dan af of de ontvanger jouw sms-taal en icoontjes écht begrijpt. Onder vrienden zal dat geen probleem zijn. Als je je moeder sms't omdat je je huissleutel vergeten bent, wil je wel dat ze de boodschap helemaal snapt. Vooral als het pijpenstelen regent.

Het verschil zit in de afko's

Onderteken je e-mail niet met "thx vr de info", dat gebruik je enkel in een sms! Emoticons gebruik je in e-mails en sms'jes aan vrienden, mensen die dicht bij jou staan. Niet in een e-mail aan iemand die je niet kent en al helemaal niet in een brief.

LEUK OM WETEN!

De afkortingen die je in een sms of in een mail gebruikt, zijn niet zo nieuw als je denkt.

LOL, *laughing out loud*, komt uit de medische wereld. Dokters gebruiken deze afkorting om een oud dametje aan te duiden in hun dossier, "little old lady".

OMG, *oh my God*, is een politieterm. OMG betekent voor de Amerikaanse politie "outlaw motorcycle gangs", motorbendes die zich bezighouden met onwettige praktijken dus. En BC, *because*, betekent al sinds mensenheugenis "before Christ", vóór Christus!

"160", een sms-gedicht

Een 160 bestaat uit exact 160 tekens, wit en leestekens meegerekend. In één sms passen maximaal 160 tekens. Dit is ook een manier om een liefdesboodschap te sturen maar denk eraan dat je een sms niet kunt afdrukken!

HUISTAAK

JE MOET VOOR HET EUROPA-PROJECT VAN DE BRIEVEN BRIGADE EEN SPREEKBEURT GEVEN OVER HONGARIJE. DAAR WEET JE ECHT NIKS OVER. DAAROM GA JE INFORMATIE VRAGEN BIJ:

- De Toeristische Dienst van Hongarije in Brussel
- een vriendin van je moeder die onlangs op reis ging naar Hongarije
- een vriend(in) met een Hongaarse papa

OPDRACHT

- 1 SCHRIJF EEN BRIEF NAAR DE DIRECTEUR VAN DE TOERISTISCHE DIENST VAN HONGARIJE

Naam: Peter Urbanyi

Adres: Louizalaan 365 bus 17, 1050 Brussel

- 2 STUUR EEN E-MAIL NAAR DE VRIEND(IN) VAN JE MOEDER.

Je kent deze dame nog niet zo lang, je spreekt haar niet aan met haar voornaam.

- 3 STUUR EEN SMS NAAR JE VRIEND(IN)

De boodschap van je brief, je e-mail en je sms is:

“Ik ben op zoek naar informatie over Hongarije. Alle tips zijn welkom.”

U kunt uiteraard ook andere Europese landen kiezen voor deze schrijfo opdracht. U kunt dit eventueel combineren met het project ‘Europa’ van De Brieven Brigade.

✓ GROEPSOPDRACHT

DE OPENDEURDAG VAN JE SCHOOL KOMT ERAAN. JIJ EN JE VRIENDEN WILLEN HEEL GRAAG JULLIE FAVORIETE BELGISCHE GROEP ERBIJ. SCHRIJF EEN BRIEF OM DIE GROEP OF ARTIEST UIT TE NODIGEN.

Werk samen met twee klasgenoten. Kies een groep of artiest die jullie op jullie opendeurdag willen zien.

Jullie zullen de artiesten moeten overtuigen om te komen. Ze kennen jullie school waarschijnlijk niet. Vertel dus zéker waarom ze op jouw school moeten optreden. Vertel bijvoorbeeld wat voor een speciaal podium jullie bouwen. Of wat voor lekker eten de artiesten bij jullie krijgen. Of misschien komt de plaatselijke radio of de regionale tv langs voor een reportage.

✓ VAKANTIEOPDRACHT

JE BENT OP BOS- OF SKIVAKANTIE MET JE KLAS. HET THUISFRONT WIL GRAAG WAT VAN JE HOREN. INTERNET IS ER NIET, EN JE GSM MOCHT JE NIET MEENEMEN. DAN SCHRIJF JE EEN BRIEF NATUURLIJK!

Stuur je brief naar iemand die dicht bij jou staat, één van je ouders, je grootouders, een tante,... Vertel hen over het eten, beschrijf wat je de hele dag doet, vertel of je lekker slaapt. Schrijf over de dingen die je fijn vindt en de dingen die je niet zo leuk vindt.

DUO-OPDRACHT

→ WERK MET 2.

Schrijf een 160!

MAAR HOE BEGIN JE AAN ZO'N GEDICHT?

Kies een woord. Eén woord dat je mooi of interessant vindt. Dat zet je in het midden van een groot vel papier. Schrijf er dan de vijf eerste woorden bij die spontaan bij jullie opkomen. Uit die vijf woorden kies je er weer één. Bij dat ene woord schrijf je opnieuw de eerste vijf woorden die spontaan bij jullie opkomen. Dat doe je nog een keer, tot je drie reeksen van vijf woorden hebt.

Bijvoorbeeld

boom → wortel, blad, thee, bruin, kruin
thee → kopje, melk, citroen, hoed, lint
hoed → dame, paard, krullen, zon, wandelen

Nu heb je al je woorden bij elkaar. Met die woorden ga je zinnnetjes maken. Het mag gek zijn! Je moet niet alle woorden gebruiken.

Zo knutsel je zelf je eigen gedicht in elkaar. Opgelet! Tel heel goed na, je gedicht mag bestaan uit 160 tekens. Dat wil zeggen, als je alle letters, leestekens en spaties bij elkaar optelt, kom je in totaal aan 160. Niet méér!

Bijvoorbeeld

De dame wandelt.
Haar linten wapperen in de wind.
Aan haar hand, een paard.
Een paard met krullen, een kopje
Thee met citroentje
En een wolkje melk
Op zijn hoofd.

✓ OPDRACHT/HUISTAAK

SCHRIJF EEN BRIEF NAAR JE LEERKRACHT. JE WIL IETS VERANDEREN IN DE SCHOOL. JE WILT BIJVOORBEELD NIEUWE TAFELS IN DE KLAS. OF EEN MOOIE LEDEREN ZETEL IN PLAATS VAN DIE HARDE HOUTEN STOEL. OF JE WILT LAVENDELZEEPJES IN DE TOILETTEN. OF CORNFLAKES IN DE AUTOMAAT. VRAAG IN JE BRIEF AAN JE LEERKRACHT OF HIJ DAARVOOR KAN ZORGEN.

- ➡ vertel precies wat je wilt
- ➡ vertel waarom je dat wilt
- ➡ vraag of hij/zij daarvoor kan zorgen
- ➡ geef hem/haar eventueel tips, hoe kan hij/zij voor die verandering zorgen

